

گفت و گو با میثم محمدخانی، کارگردان فیلم کوتاه اقتباسی «پناهنده»؛

نبرد صلح آمیز؛ دفاع مقدس در قاب خانواده

معصومه دهقان
گفت و گو

میثم محمدخانی، هفتمین تجربه فیلم‌سازی‌اش را با اثری متفاوت در ژانر دفاع مقدس به تصویر

کشید؛ فیلمی کوتاه اما عمیق که بیشتر از آن که میدان جنگ را نشان دهد، دل خانواده‌های را روایت می‌کند که چشم‌انتظار بازگشت یکی از قهرمانان این سرزمین‌اند. با کارگردان فیلم کوتاه «پناهنده» گفت و گو کردیم تا از دغدغه‌ها، چالش‌ها و نگاه خاصش به سینمای دفاع مقدس بگویید.

هفتمین فیلم‌تان را با نام «پناهنده» ساختید. از کجا شروع شد؟

بله، این هفتمین فیلم من است. اولین فیلمم با نام «هناسه» ساخته شد و اکنون «پناهنده» آخرین کاری است که تولید کرده‌ام. پیشنهاد ساخت این فیلم از طرف خانم مختاری، تهیه‌کننده اثر، مطرح شد. ایشان دختر شهید هستند و همواره دغدغه ساخت اثری برای شهدا را داشتند. در واقع، خانم مختاری داستانی شخصی داشتند؛ زمانی در خانواده‌شان به اشتباه فکر کرده بودند پدرشان از جنگ بازگشته، زیرا فرد دیگری هم نام و هم فامیل با او بازگشته بود. برای همین جشن گرفته بودند، گوسفند قربانی کرده بودند و همه منتظر بودند... اما بعد متوجه شدند که آن فرد کسی دیگر بوده و پدرشان شهید شده است. این ماجرا تأثیر زیادی روی من گذاشت. من هم همیشه دغدغه ساخت فیلمی برای شهدای دفاع مقدس را داشتم. پیشنهاد ساخت مطرح شد و ما با آقای محمد رحمتی که نویسنده کار هستیم، وارد گفت و گو شدیم. فیلمنامه «پناهنده» اقتباسی آزاد از داستان شخصی خانم مختاری است که در نهایت پس از گفت و گو با نویسنده به داستان جدیدی رسیدیم.

چقدر زمان برای نگارش و پیش تولید صرف کردید؟

تحقیقات و نگارش تقریباً یک ماه و نیم طول کشید. پس از آن حدود دو هفته وارد پیش تولید شدیم و در نهایت فیلم در چهار روز فیلم‌برداری شد.

در واقع فیلم «پناهنده» از زندگی شهید مختاری اقتباس شده است؟

بله، فیلم به نوعی برداشت آزاد از زندگی نامه شهید غلامحسین مختاری، پدر خانم مختاری، تهیه‌کننده اثر است.

در زمینه کارگردانی چه رویکردی داشتید؟ بیشتر به محتوا توجه داشتید یا فرم؟

در این فیلم بیشتر بر روایت و قصه تمرکز داشتیم. با توجه به فضای کار در دهه ۶۰، تصمیم گرفتیم از تکنیک‌های پیچیده فرمی دوری کنیم و تمرکز اصلی را بر داستان بگذاریم. برعکس فیلم قبلی‌ام به نام «ابله» که در جشنواره فجر حضور داشت و در آن از تکنیک‌های متنوع کارگردانی و طراحی صحنه بهره برده بودم، در اینجا قصه‌محوری اولویت داشت. هدف ما ارائه یک روایت انسانی و صمیمی از یک خانواده رزمنده بود.

لوکیشن فیلم کجا بود؟

فیلم‌برداری در منطقه وصال شیرازی انجام شد. لوکیشن اصلی تک‌لوکیشن بود، اما چالش‌هایی داشت. محله باید به دهه ۶۰ بازگردانده می‌شد. طراحی لباس، طراحی صحنه، وسایل صحنه و حتی رنگ آجر دیوارها، خودروها و لباس عابران همه باید با آن دوره هم‌خوانی داشت. ما حتی روی لباس عابران پیاده در پس‌زمینه هم کار کردیم تا همه چیز باورپذیر باشد.

انتخاب بازیگر کودک چگونه انجام شد؟

انتخاب بازیگر کودک دشوارترین بخش کار بود. در سکانس پایانی، کودکی باید در آغوش مادر بار دراماتیک‌ترین صحنه را منتقل کند. هر کودکی قادر به درک این سکانس نبود. در نهایت دختر بچه‌ای به نام «ماهور» انتخاب شد که همکاری بسیار خوبی با ما داشت.

تهیه‌کنندگی و سرمایه‌گذاری فیلم چگونه بود؟ آیا نهادی حامی پروژه بود؟

خیر، هیچ ارگان یا نهادی از ساخت فیلم حمایت نکرد. خانم مختاری تهیه‌کننده کار بودند و با هزینه شخصی خود فیلم را ساختند. ایشان تاکنون فکر می‌کنم ۱۳ فیلم ساخته‌اند و هیچ‌گاه از ارگان خاصی کمک نگرفته‌اند.

پس از هفت فیلم کوتاه، قصد ورود به سینمای بلند را دارید؟

قطعاً. هر فیلم‌ساز علاقه دارد وارد سینمای بلند شود. من هم مایل هستم. فیلمنامه آماده است، اما جذب سرمایه‌گذار واقعاً سخت است.

چه بازخوردی برای فیلم «پناهنده» پیش‌بینی می‌کنید؟

سال گذشته با فیلم «ابله» بازخورد خوبی داشتیم. منتقدانی مانند امیر قادری، سعید قطبی‌زاده و مخاطبان عمومی از فیلم استقبال کردند. امیدوارم «پناهنده» هم چنین سرنوشتی داشته باشد. این فیلم متفاوت از فیلم‌های دفاع مقدس مرسوم است. قرار نیست صحنه جنگ یا رزمنده در حال نبرد ببینید. داستان درباره چالش‌های خانوادگی یک رزمنده است و نگاه انسانی‌تری دارد.

نمی‌ترسید برچسب فیلم دفاع مقدسی یا سفارشی به کارتان بخورد؟ نه، من بارها گفته‌ام خودم را مدیون شهدای دفاع مقدس می‌دانم. اگر شهدا نبودند، ما اکنون امنیت نداشتیم. نه از قضاوت‌ها می‌ترسم و نه اهل ساخت فیلم سفارشی هستم. حتی اگر فیلمی سفارشی بود، برای شهدای دفاع مقدس با افتخار آن را می‌ساختم؛ این برای من شرافت دارد.

برنامه‌ای برای ارسال به جشنواره‌های خارجی دارید؟

قطعاً. اولویت من همیشه جشنواره‌های داخلی مانند «فیلم کوتاه تهران» و «فجر» بوده است، اما کشور ما باید در جشنواره‌های خارجی نیز دیده شود. مردم و قهرمانان ما باید معرفی شوند. این برای من افتخار است.

در پایان، نکته‌ای هست که درباره جشنواره فیلم کوتاه تهران بیان کنید؟

حضور در جشنواره تهران برای من سکوی پرتاب بوده است. سال گذشته حضورم در فجر نیز همین تأثیر را داشت. دلم می‌خواهد مسئولین و مخاطبان داخلی کار مرا ببینند. در بسیاری از جشنواره‌ها ممکن است حق من خورده شود، اما هرگز حاضر نیستم فیلمی بسازم که به ضرر کشورم باشد، زیرا من برای مردم کشورم فیلم می‌سازم.

